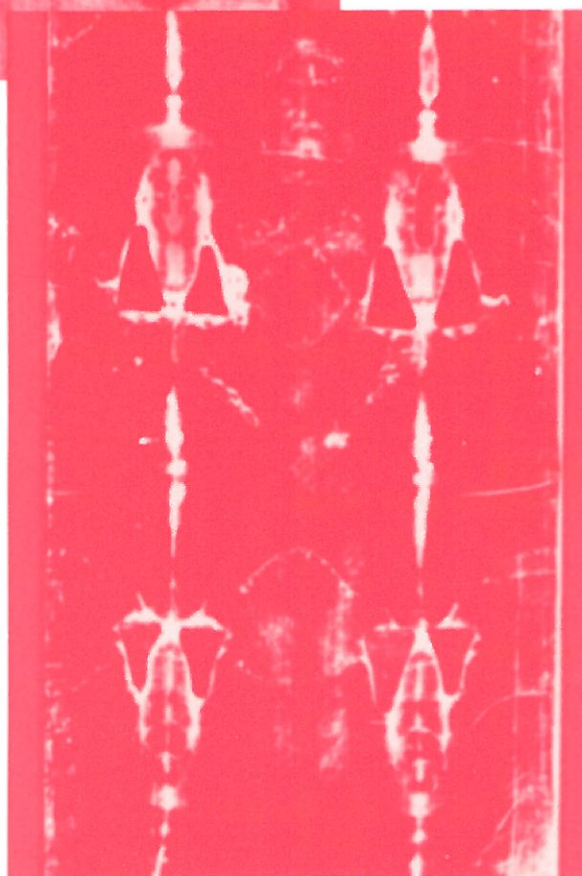
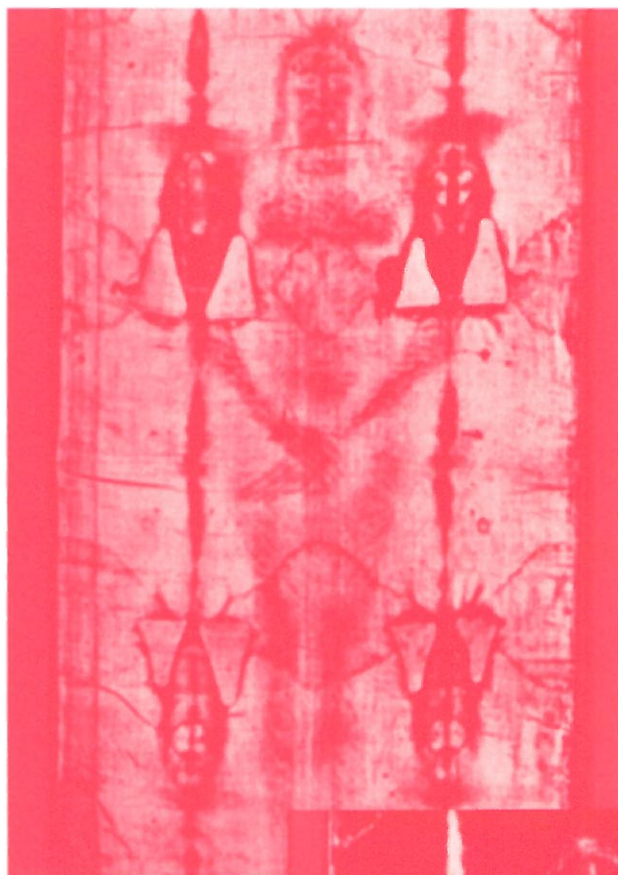


Kirken underviser

2003-2

Juni

BILLEDER



De magiske billeder I

I Guds billede

If God had a face

Livstræet - et spejlbillede...

Trosbekendelsens symboler

The Matrix

De magiske billeder II

Anmeldelser

I de første århundreder efter Jesu død og opstandelse var både forbudt og særdeles farligt at være kristen i Romerriget. Alle skulle tilbede kejseren som herre over liv og død, og den, der ikke ville sige: "Kejseren er Herre", blev henrettet. Den kristne tro kostede tusinder og atter tusinder af kristne livet, at derfor mødtes de kristne i hemmelighed. I Rom blev katakomberne deres mødested. Og hér i disse udhuggede, underjordiske labyrinter, som oprindeligt var lavet til opbevaring af de døde, kan vi den dag i dag se kristendommen aller ældste billeder: tegninger og symboler, der bekræftede og fastholdt de kristne i, at "Jesus Kristus er Herre" - han og ingen anden. Siden blev billederne i vigtig del af den kristne forkyndelse og undervisning. Senmiddelalderens danske kirker har været fyldt med billeder - både kalkmalerier og rundt omkring på inventaret. I ti-året op til Reformationen opstod der en heftig diskussion om billeder blandt danske teologer - en diskussion om det spørgsmål, der har været diskuteret flere gange siden kirkens etablering: Kan vi have billeder i kirkerummet, når nu Gud har sagt, at "du må ikke gøre dig noget gudebilleder"? Efter reformationen forstummede diskussionen stort set. Den evangelisk-lutherske kirke beholdt billederne - ikke for at tilbede og dyrke dem men fordi man anerkendte billedernes undervisende funktion.

Dette nummer af Kirken Underviser handler om billeder: Artikler, man kan blive klogere af. Undervisningsforslag, man kan lade sig inspirere af. Og billeder til det hele på vores hjemmeside: www.kirken-underviser.dk.

Christina Smith
redaktør

3

De magiske billeder I
Artikel af Anne-Mette Gravgaard.

8

I Guds billede
Om billedforbudet: "Du må ikke gøre dig noget gudebillede...!"

9

If God had a face
Temadag for konfirmander.

14

Livets Træ - et spejlbillede af den kristne grundfortælling
Projektförøb for mini-konfirmander.

10

Trosbekendelsen i Symboler
Projektförøb for konfirmander.

16

The Matrix - en virtuel billedbibel
Kristen mystik og metaforik i en cypermoderne Kristus-legende.

21

De magiske billeder II
Artikel af Anne-Mette Gravgaard - fortsat.

25

Anmeldelser
ved lektor Finn Rosenberg.

De magiske billeder

Tekst: Anne-Mette Gravgaard
Illustrationer: www.kirkefondet.dk



I begyndelsen var billedet. Og billedet avlede ordet.
Og ordet blev virkelighed i vores tanke.

Lyder det blasfemisk? Alligevel tror jeg, at det forholder sig sådan. Filosofer har længe ment, at havde vi ikke ord, havde vi heller ikke tanker. Men havde vi ikke billeder for vore ord – associerede vi ikke ord med billeder, betød ord intet for os. Derfor mener jeg, at hverken ord eller tanker kan eksistere uafhængigt af billeder. Et ord kan høres og opleves, men det, det gør, er at skabe et indre billede i os. Selv blindfødte mennesker danner billeder i deres indre.

Billedet virker på tværs af sprog og religion og kulturel baggrund. Alligevel – eller måske netop derfor – har billeder ind imellem været forkættet både hos jøder, kristne og muslimer.

Billedet virker på tværs af sprog og religion og kulturel baggrund.

Det starter i 2. Mosebog (20,4) med et forbud mod at gøre sig billeder af Gud. Bag det lå en afstandstagen fra de hedenske gudestatuer. Men helt frem til 600-tallet efter Kristus møder vi både hos jøder og kristne en liberal holdning til religiøse billeder. Vi har således bevaret bibelske fremstillinger både i synagoger og kirker fra denne periode. Allermest kendt er naturligvis de mange gammel- og nytestamentlige scener i de romerske katakomber.

I 700-tallet raser der imidlertid en billedstorm i alle tre religioner. Religiøse billeder anses for afguder. Og det er en opfattelse, som stadig deles af flertallet af jøder og muslimer. I kristendommen gik det imidlertid anderledes:

1. søndag i fasten fejres som rettroenhedens dag i de ortodokse kirker. For da var det, at en enkekejserinde i 843 genindførte de hellige billeder i det Østromerske eller Byzantinske Rige. Der var også knyttet en teologi hertil. Dogmet, at

Jesus både var menneske og Gud, gjorde det muligt at skildre det guddommelige – gennem dets menneskelige skikkelse. At skildre Jesus Kristus i kunsten var derfor at tage konsekvensen af inkarnationen, det at Gud i sin søn var blevet synlig i kød og blod.

Også i den vestlige kirke var der en kejser, Karl den Store, som omkring år 800 havde haft tanker om en billedstorm. Men han trængte ikke igennem med det over for de trænede katolske teologer. For dem var billederne uundværlige i en befolkning, som stort set ikke kunne hverken læse eller skrive, og som kunne have svært ved at fordøje ordene. Billederne derimod kunne gøre kristendommen anskuelig.

Billederne gjorde kristendommen anskuelig.

I en helgenberetning fra 600-tallet, Vita S. Pancratii, læser man, hvordan allerede apostlen Peter skal have sendt Pancratius og en præst ved navn Marcian til Vesteuropa som missionærer udstyrede bl.a. med en manual i kirkeudsmykning. Udsmykningen bestod i scener fra Det gamle Testamente begyndende med Skabelsen, og fra Det nye Testamente: Bebudelsen, Fødslen, Dåben, Disciplene, Helbredelser, Forrådelsen, Korsfæstelsen, Begravelsen, Opstandelsen fra de Døde og Himmelfarten.

Hensigten med disse billeder, som enhver kirke burde udsmykkes med, var ifølge forfatteren Evagrius, at kirkens besøgende så billedernes motiver, derved blev husket på Guds inkarnation i Jesus, hvorved der vakte en mere brændende tro i dem.

Både i Østkirken og i Vestkirken har man op gennem tiderne haft håndbøger i malerkunst. I Vestkirken havde man også den populære Fattigmænds Bibel, Biblia Pauperum, der stillede billeder fra Det gamle og Det nye Testamente sammen, således at hvert enkelt bloktryk fungerede som en hel prædiken. Især i senmiddelalderen bredte kalkmalerierne sig ud over de danske landsbykirkers hvælvinger, som de rene tegneserier, der talte direkte til folket, ofte i dramatiske billeder.



Med reformationen vendte trangen til renhed tilbage. Især hos de reformerte, som rensede kirkernes vægge og hvælvinger. Luther selv var mindre absolut. For ham var ordet det centrale, mens billederne var noget uvæsentligt, som ikke i sig selv var skadeligt. Kalkmaleriet døde ud i 1500-tallet, men til gengæld blomstrede maleri og skulptur på altre, prædikestole og kirkebænke. Også de lutherske bibelover-



sættelser blev illustreret, og i 1800-tallet dukkede rene billedbibler for børn (og voksne) op, f.eks. Gustave Dorés billedbibel fra 1860.

Den engelske filosof Francis Bacons skrift *Novum Organum* fra 1597 havde slået fast, at al viden kommer af erfaring: man skulle ikke blot læse, men også iagttage sine omgivelser. Denne idé blev baggrund for de første ”iagttagelsesbilleder”, der så dagens lys i 1658 i værket *Orbis Sensualium Pictus* – Billeder fra den synlige verden. Dette anskuelsesbilledværk fik efterfølgere i den franske *Dictionnaire Encyclopédie* fra 1752 - 72 og den danske bogudgivelse: *Elementarværk med Anskuelsesplancher*, udgivet i 1774 af Johann B. Basedow, som var lærer ved Sorø Akademi.

Illustrationer fra denne bog viser blandt meget andet, hvordan oplysningstidens skolestuer kunne se ud. På væggene hænger kobberstikplancher som iagttagelses – eller ”anskuelsesbilleder” i stor størrelse. Plancherne kunne f.eks. anskueliggøre historiske begivenheder, scenerier fra håndværksvirksomheder, dyr og planter, menneskets anatomi og motiver fra Bibelen.

I 1900 blev brugen af anskuelsesbilleder ministerielt blåstemplet, da Styhr indførte faget ”Anskuelse” i skolen.

I 1900 blev brugen af anskuelsesbilleder ministerielt blåstemplet, da den daværende kirke- og undervisningsminister H.V. Styhr indførte faget ”Anskuelse” i skolen efter amerikansk model.

Det er faktisk denne gamle tradition for anskuelsesbilleder, vi har forsøgt at tage op med udstillingsserierne ”Hvorfor holder vi fri?”



Baggrunden for udstillingerne er erkendelsen af, at det faste billede ikke er naivt og forældet, men tvært imod giver helt anderledes muligheder for dialog og fordybelse end videoer, powerpoint-projektioner, dias og overheads. En erkendelse, vi er nået frem til ved vores skole-kirke-samarbejde i Østerbro Provsti i København.

Forhistorien er, at vi på Østerbro gerne ville starte en forberedende konfirmationsundervisning. P.g.a. de relativt mange indvandrerbørn i bydelens skoler fandt vi det dog mere demokratisk at lægge ud med et tilbud, som alle 3.-4. klasses elever – uanset religion – kunne deltage i.

Jeg opfatter billedet som det optimale interaktive medium



og samtidig som den mest blufærdige måde at formidle information på. Derfor gik jeg i gang med at fremstille udstillinger over væsentlige temaer i kristendommen, som vi kunne invitere skoleklasser på besøg til samtale om.

I gennem de sidste 6 år har vi således haft adskillige temaudstillinger i Davids kirke, hvor jeg er præst, og hvor alle de 9 skoler i Østerbro provsti har fået mulighed for at deltage. Emnerne har f.eks. været: "Det evige liv – hvad tænkte de gamle? Og hvad tænker vi?", "Spejlinger – Gamme- og Nytestamentlige motiver", "Bebudelser og engle", "Middelalderliv i kalkmalerier", "Marias liv", "Bibelhistorien i ikoner" og så altså udstillinger om de kirkelige højtider med titlen "Hvorfor holder vi fri?"

Som kunsthistoriker er jeg i den heldige situation, at jeg nærmest har et helt billedarkiv i mit hoved af motiver frembragt af alverdens store kunstnere til alle tider. Og hvad jeg ikke har i mit hoved, har jeg på mine reoler. Det har været et princip for mig aldrig at finde motiver andre steder end fra mine egne bøger både af mageligheds grunde, og fordi jeg selv således har et nærmere forhold til billederne.

Udstillingerne om årstidernes helligdage og ferier er alle sammensat således, at de har et fælles tema, men at de billeder, der bruges er spredt mest muligt i tid og sted: de stammer fra hele jorden og fra hele kristendommens historie – kendte kunstnere veksler med ukendte, og traditioner og indfaldsvinkler er vidt forskellige. En væsentlig pointe er således, at Jesus aldrig fremstilles ens – han kan have skæve øjne, være lys eller mørk – det er den enkelte kunstners fortolkning i den pågældende tid i det pågældende land, oven i købet måske anvendt i en politisk tjeneste, der bestemmer udformningen. Ideen er, at billederne skal sætte børnene fri til at gøre sig deres egne tolkninger.

Det er faktisk Den gamle tradition for anskuelsesbilleder, vi har taget op.



Det har vist sig, at udstillingerne ikke alene har kunnet bruges til 3.-4. klasses elever, men også til samtale med børn helt ned til børnehaveklassen og op til 9. klasse. De har ligeledes fungeret særdeles godt til konfirmandundervisning. Faktisk bruger jeg dem også både til ældreklubber, til illustration af prædikentekster, til de efterfølgende samtaler ved kirkekaffen efter gudstjenesten og som eksempler ved dåbsundervisning og til begravelsessamtaler.

Grundlæggende kan man arbejde på to måder med udstillingerne i kristendomsundervisningen. Man kan tage gode



billedeksempler frem, som man går på opdagelse i og snakker sammen om. Det kan mange gange have den samme underholdningsværdi som de såkaldte ”myldre billeder”, hvis idé er at børnene sammen med de voksne leder efter ting og personer.

Samtidig fungerer det som en slags dialogpædagogik. Og her kan man ud over selve det bibelske stof komme ind på både historiske, mentalitetshistoriske, æstetiske og ikke mindst religiøse dimensioner. Man kan faktisk slet ikke lade være!

Men man kan også bruge udstillingerne som inspiration for elevernes egne billeddannelser, både i ord og billeder. Det sidste er forsøgt med held i skole-kirke samarbejdet – ikke mindst i de såkaldte børnealtertavler og det landsomfattende projekt i 2002 ”Den røde Tråd” (omtalt s. xx, *red.*). Faktisk er erfaringerne med at bringe billedet ind i kristendomsundervisningen så opmuntrende, at det klart opfordrer til at gå videre den vej.

Og med billeder, som spiller på hele den kristne tradition, som det sker i den særlige udgave af Ny Testamente for konfirmander og i de tre billedserier om ”Hvorfor holder vi fri”, får eleverne yderligere et givende indblik i mangfoldigheden i den kristne billedtradition, som både skaber tolerance og inspirerer dem til nye fortolkninger af Bibelens begivenheder og personer.

Billeder besidder en magisk kraft, fordi de ikke blot illustrerer og fortolker en tekst, men inspirerer vores tanke til at skabe nye billeder. Og fordi de slet ikke kan undgå at oplagres i vores indre til senere brug.

**Jeg opfatter billedet som det optimale interaktive medium
og samtidig som den mest blufærdige måde
at formidle information på.**

(Fortsættes på side 21)

I GUDS BILLEDE

Tekst: Christina Smith

Illustration: Biblia Pauperum

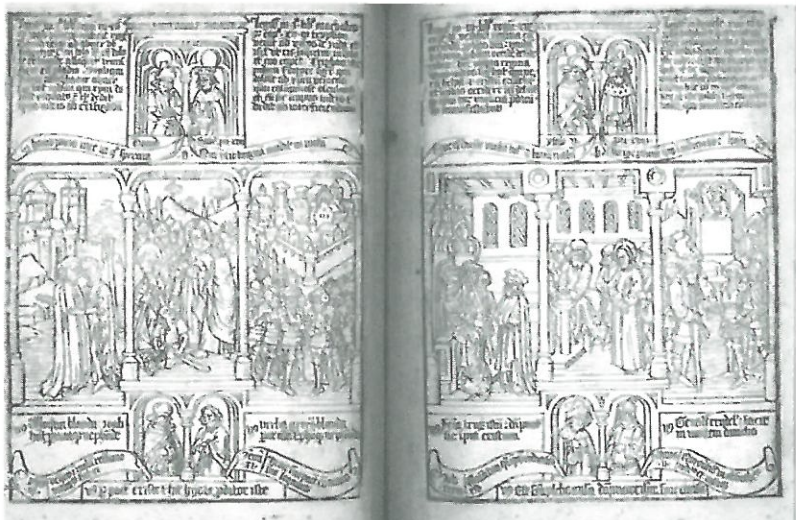
"Du må ikke lave dig noget gudebillede i form af noget som helst oppe i himlen eller nede på jorden eller i vandet under jorden!" (2. Mosebog 20,4). Sådan lyder det, vi kalder billedforbudet i Gammel Testamente. Et forbud, der ikke kan stå alene, men er nødt til at læses i sammenhæng med den efterfølgende begrundelse for at blive forstået ret: "Du må ikke tilbede dem og dyrke dem" (2. Mosebog 20,5).

Det såkaldte billedforbud er med andre ord ikke et forbud mod at lave billeder af Gud eller af noget af alt det, som han har skabt. Det er et forbud mod at *tilbede* og *dyrke* de billeder, man måtte lave sig - som det skete med guldkalven:

"Så tog hele hele folket de guldringe af, de havde i ørerne, og bragte dem til Aron; han tog imod dem og støbte dem i en lerform til et billede af en tyrekalv. Da sagde de: 'Her er din Gud, Israel, som førte dig op fra Egypten'" (2. Mosebog 32)...

På de næste sider følger nu en række konkrete forslag til, hvordan man kan arbejde med billeder i kirkens undervisning og i skole-kirke-samarbejdet. Der er ikke tale om detaljerede undervisningsforløb men snarere en slags idékatalog til videreudvikling lokalt. Alle projekter er dog naturligvis afprøvet i praksis, og man er velkommen til at høre nærmere hos det enkelte projekts ophavsmand.

Biblia Pauperum også kaldet "fattigmands Bibelen" var en vidt udbredt bibel i senmiddelalderen. Her fortælles hele bibelhistorien i ord og (mange) billeder nærmest som en slags tegneserie, så også analfabeter kunne "læse" Bibelen.



IF GOD HAD A FACE

Tekst: Christina Smith, pastor@konf-dot.dk
Illustrationer på www.kirken-underviser.dk

If God had a name,
what would it be
and would you call it to His face
if you were faced with Him
in all his glory
What would you ask
if you had just one question

*What if God was one of us
Just a slob like one of us
Just a stranger on the bus
Trying to make His way home*

If God had a face,
what would it look like
and would you want to see
if seeing meant that you would
have to believe
in things like Heaven
and in Jesus and the Saints
and all the Prophets

*What if God was one of us
Just a slob like one of us
Just a stranger on the bus
Trying to make His way home*

Fra albummet "Relish"

DR lavede i efteråret 2002 en tv-udsendelse, som nærmere beskriver projektet med gudsbillederne (instr. Lone Falster):

"Konfirmander for Vorherre".

Udsendelsen kan rekvireres via den lokale Amtscentral.

**Se guds-billeder på
www.kirken-underviser.dk**

TEMADAG OM GUDSBILLEDER

Den traditionelle konfirmationsforberedelse med to lektioner én gang om ugen giver ikke mange muligheder for fordybelse. Det kan en temadag derimod. Man kan enten aftale med skolen, at præsten får en hel dag til gengæld for de uger, hvor konfirmanderne skal have fri til lejrskole, projektarbejde, terminsprøve, erhvervspraktik mm. Man kan afsætte en hel dag på konfirmandlejren til temaarbejde. Eller man kan - som hér - forlægge noget af konfirmationsforberedelsen til en søndag, hvor man starter med gudstjeneste og eventuelt lader nogle af konfirmanderne medvirke.

"...I GUDS BILLEDE"

Hver konfirmand medbringer et **spejl** i valgfri mål (dog ikke for lille). Med udgangspunkt i relevante bibeltekster samt Joan Osbornes hit fra slutningen af 90'erne "What if God was one of us" er det meningen, at konfirmanderne skal lave deres eget "spejl-billede" af Gud.

Der males med transparent glasmaling. Pointen er, at uanset hvilket gudsbillede, de når frem til, så vil de kunne spejle sig selv og andre i det...! De er, når de arbejder med deres gudsbillede og kigger på det, en synlig del af Guds billede!

Både arbejdsprocessen og det færdige produkt giver stof til mange gode samtaler om, hvem/hvad Gud er, hvor han kommer til syne og hvordan, samt hvad det mon egentlig vil sige at være skabt i Guds billede. Da glasmaling tørrer i løbet af en times tid, vil det være oplagt at slutte temadagen med en fernisering, hvor forældrene indbydes til at se og diskutere de mange guds-billeder.

Projektet kan i princippet laves med en hvilken som helst aldersgruppe - med eller uden Osbornes tekst. Selv har jeg også med stor succes lavet det med børnehaveklassebørn. For underviseren vil arbejdet med flere aldersgrupper være et særdeles illustrativt billede (!) på, hvilke gudsbilleder børn har på de forskellige alders- og modningstrin. Og samtidig kan man jo så få lejlighed til at filosofere over sit eget!

Livets Træ

- et spejlbillede af den kristne grundfortælling

Tekst: Christina Smith, post@herfoelge-kirke.dk

Illustrationer på www.kirken-underviser.dk

MINI-KONFIRMANDER

Det er efterhånden ti år siden, at nogle få, fremsynede kirker rundt omkring i landet gjorde de første forsøg med at tilbyde dåbsoplæring til børn i 3. eller 4. klasse under betegnelsen indledende konfirmationsforberedelse ofte forkortet IK. Tilbudet blev en kæmpesucces, og i dag er ordningen for længst blevet permanent i over halvdelen af landets kirker.

I flere sogne - herunder Herfølge - afsluttes forløbet med en regulær mini-konfirmation i kirken, hvor mini-konfirmanderne får overrakt en Bibel gave.

LIVETS TRÆ

i Herfølge

I forbindelse med mini-konfirmationen i april i år var der desuden fernisering i kirkens våbenhus af udstillingen "Livets Træ".

Hér kunne man se, hvordan "poderne" igennem tre måneder havde arbejdet med emnerne livstræ, stamtræ, livets årstider, samt dette for mange meget fremmedartede: At blive podet ind på en stamme og så slå rod og vokse dér, sådan som man hører om det ved enhver barnedåb i forbindelse med faddertiltalen.

Med udgangspunkt i den gamle legende om Livets Træ (se side 11-12) kom mini-konfirmanderne rundt om nogle af kristendommens mest centrale grundfortællinger.

For at arbejde historien igennem både for øret og for øjet skulle mini-konfirmanderne blandt andet lave spejlbilleder af deres eget livstræ (se side 9).

Der blev omhyggeligt lavet skitser, så børnene havde

tid til at overveje, hvordan netop *deres* billede skulle se ud og tid til at tale med præsten og hinanden om, hvordan man kunne illustrere de mange små historier, der lå gemt i den store historie.

Når alle de "store" er blevet konfirmeret, vil udstillingen blive taget ned, og kunstnerne får lov til at tage deres spejlbilleder med hjem.

Til den tid har flere tusinde mennesker haft mulighed for at se de flotte skitser og færdige billeder, kunnet læse legende om Livets Træ og set plancher, der i ord og billeder forklarer, hvad det betyder, at også *de* er poder for Vorherre...

Se børne-livstræer på
www.kirken-underviser.dk

Livets Træ

- en kristen legende

Genfortælling: Christina Smith
Illustration: Christina Smith
Salmecitater: N.F.S.Grundtvig

Livets træ ved flodens band vokser op i troens land.

"Helligånden trindt på jord"
af N.F.S.Grundtvig

Slangen var det snedigste af alle de vilde dyr, Gud Herren havde skabt, og den spurgte kvinden: "Har Gud virkelig sagt, at I ikke må spise af træerne i haven?" Kvinden svarede slangen: "Vi må gerne spise af frugten på træerne i haven, men frugten på det træ, der står midt i haven, har Gud sagt, at vi ikke må spise af og ikke røre ved, for ellers skal vi dø." Men slangen sagde til kvinden: "Vist skal I ikke dø! Men Gud ved, at den dag I spiser af den, bliver jeres øjne åbnet, så I bliver som Gud og kan kende godt og ondt."

Kvinden så, at træet var godt at spise af og tiltrækkende at se på, og at det også var godt at få indsigt af, og hun tog af frugten og spiste. Hun gav den også til sin mand, der var hos hende, og han spiste. Da åbne-

des deres øjne, og de opdagede, at de var nøgne. Derfor syede de figenblade sammen og bandt dem om livet.

Ved aftenstid hørte de Gud Herren gå rundt i haven. Da gemte Adam og hans kvinde sig for Gud Herren mellem havens træer. Gud Herren kaldte på Adam: "Hvor er du?" og han svarede: "Jeg hørte dig i haven og blev bange, fordi jeg er nøgen, og så gemte jeg mig." Han spurgte: "Hvem har fortalt dig, at du er nøgen? Har du spist af det træ, jeg forbød dig at spise af?" Og det havde han jo...

Gud Herren lavede skindtøj til Adam og hans kvinde og gav dem det på. Og Gud Herren sagde: "Nu er mennesket blevet som en af os og kan kende godt og ondt. Bare det nu ikke rækker

hånden ud og også tager af Livets Træ og spiser og lever evigt!" Så sendte Gud Herren dem ud af Edens have til at dyrke agerjorden, som de var taget af. Han jog mennesket ud, og øst for Edens Have anbragte han keruberne og det lynende flammesværd til at vogte vejen til Livets Træ...

Da Adam var blevet en gammel mand – mere end 900 år havde han levet - og mærkede, at han snart skulle dø, sendte han sin yngste søn, Seth, af sted til Paradisets Have. Der, sagde Adam, skulle han plukke en gren af Livets Træ, der var plantet midt i Haven, og bringe den til Adam.

Seth drog af sted, nåede frem til Paradisets Have og plukkede en gren af Livets Træ. Men for sent. Da Seth kom tilbage med grenen,

Libstræet skyde af korsets rod! Smage lad alle, vor drot er god!

"Du, som går ud fra den levende Gud"
af N.F.S. Grundtvig

Hjerte, da du ordet tro'de, Livets træ randt op af rode!

"Øjne, I var lykkelige"
af N.F.S. Grundtvig

var Adam død, og Eva havde ladet ham begrave i en høj.

Grenen fra Livets Træ blev plantet på højen. Og grenen slog rod og voksede op og blev et stort og mægtigt træ. Det fortælles, at det var en gren fra netop dette træ, der senere blev brugt til Moses' stav – den, som han skilte vandene i Det Røde Hav med.

Tiden gik, og ingen huskede længere, hvor gammelt træet var, og hvor det var kommet fra. Man sagde bare, at det havde stået der altid.

Da Kong Salomon nu skulle bygge sit Tempel i Jerusalem – den mægtigste bygning, verden endnu havde set – fældede man det store, smukke træ. Det skul-

le bruges som tagbjælke i Templets helligste rum. Men uanset hvor meget bygmestrene prøvede, kunne man ikke få stammen til at passe – og derfor blev den vraget og smidt bort.

Længe lå bjælken så som gangbræt over Kedronbækken. Her lå den også, da dronningen af Saba besøgte Salomon i Jerusalem. Men da hun ville træde op på bjælken, så hun i et syn, at den blev rejst som et kors, hvorpå en uskyldig skulle lide en frygtelig død. Forfærdet veg hun tilbage og nægtede at krydse bækken. Og Salomon sørgede for, at bjælken blev gravet ned lige på stedet.

Med årene vaskede bækken atter den gamle bjælke frem og førte den med strømmen til Bethesda Dam, hvor vandet på forun-

derlig vis fik helbredende kraft. Hér blev bjælken fundet den dag, der skulle bruges træ til Jesu kors. Livets Træ blev til Korsets Træ. Og korset blev sat på en høj uden for Jerusalem. Golgatha kaldte man stedet. Det betyder Kraniehøjen. Og idet man rejste korset og stødte den ned i højen, kom et gammelt kranium til syne. Det var Adams...!

Den høj, hvor Adam blev begravet, var den selvsamme høj, hvor Jesus siden blev korsfæstet. Den gren af Livets Træ, som var blevet plantet på Adams grav, vendte tilbage igen som Dødens Træ.

Men træet slog rod endnu engang. Og påskemorgen bar det blomster igen - for første gang siden tidernes morgen dengang i Paradisets Have...

Påskemorgen, da Herren opstod, da Livstræet fæsted' i graven rod.

"Vær velkommen, Herrens år"
af N.F.S. Grundtvig



TROSBEKENDELSEN I SYMBOLER

ΣΥΜΒΟΛΕΡ

Tekst: Christina Smith, pastor@konf-dot.dk

Illustrationer på www.kirken-underviser.dk

"Vi tror på Gud Fader, den Almægtige" - men hvordan viser vi det?

"Vi tror på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre" - men hvordan ser han ud?

"Vi tror på Helligånden" - men hvordan kan vi se den?

I bedste fald opfatter de fleste konfirmander Trosbekendelsen som et temmelig abstrakt udtryk for den kristne tro. I værste fald ser de den bare som en omgang lorum-larum, man skal lære udenad for at blive konfirmeret. Og for nogen er dét så svært, at de aldrig får lært den helt.

Ved at omsætte Trosartiklerne til billeder vil man både opnå en større forståelse af Trosbekendelsens indhold og gøre det nemmere for konfirmanderne at

lære den udenad. Og det er dét, der er formålet med dette billedprojekt.

Lige siden oldkirken har man brugt billeder og billedsymboler som et redskab i den kirkelige undervisning af mennesker, der ikke kunne læse. Hvilket gjaldt langt de fleste.

Ligesom "rigtige" billeder har symboler den fordel, at de i et smukt og enkelt sprog - billedsproget - er i stand til at formidle mere end mange ord.

Blot et enkelt blik udløser en mængde associationer hos beskueren, som derved inddrages i billedet på en helt anden måde end det sker f.eks. ved en skrevet tekst.

Foruden den faste, objektive fortolkningsnøgle, der findes både til den symbol-

ske billedkunst og til de egentlige symboler, er billeder og symboler samtidig også åbne for individuelle, subjektive fortolkninger, hvilket er med til at sikre, at billedsproget aldrig dør.

SYMBOLSK UNDERVISNING

Det er disse ting, som udnyttes bevidst i projektet om Trosbekendelsens symboler.

Hvert eneste af Trosbekendelsens mange led har fra gammel tid ét eller flere symboler. I Frithiof Dahlbys uundværlige bog "Symboler og tegn i den kristne kunst" kan man både finde en liste over de mest almindelige samt en forklaring på, hvad de enkelte symboldele betyder.

Nogle af symboler kan slås sammen, mens andre kan deles. De vigtige er, at alle

Se billederne i farver på
www.kirken-underviser.dk



konfirmander får deres eget symbol at arbejde med.

Man skal bruge følgende materialer:

- **maleplader** (én pr. elev)
- **kalkérpapir**
- **acrylmaling** (guld, blå, rød)
- **pensler**
- **foliebakker til maling**

samt til montering:

- **lægter**
- **messingsøm**
- **sav**
- **hammer**

FORLØBET

Start med at grunde alle malepladerne med guld. Jo flere lag, jo flotte og dybere bliver de i farven. Husk navn på bagsiden, *inden* I maler.

Dernæst gennemgås Trosbekendelsen samt de symboler, der hører til hver en-

kelt trosartikel. De enkelte symboler forklares i detaljer f.eks. hvordan symbolet for *"født af jomfru Maria"* består af et monogram, der tilsammen danner bogstaverne MARIA, der sammen med en halvmåne er (et katolsk) symbol på, at jomfru Maria er himlens dronning.

Fremmede ord og udtryk i Trosbekendelsen forklares f.eks. af *"enbårne søn"* betyder eneste søn; at selve ordet *"barn"* faktisk er afledt af ordet *"båren"* dvs *"båret"*, så *"enbåren"* og *"enebarn"* i virkeligheden er én og samme ting.

Hver konfirmand får nu udleveret en forstørret kopi af *"sit"* symbol. Symbolet kalderes over på den grundede malerplader, hvorefter det egentlige malearbejde begynder.

Der males kun og *kun* med

to farver. Derved sikres en ensartethed i det færdige produkt, når alle symbolerne samles til én stor symbolfrise. På trods af de mange forskellige udtryk, der uvægerligt vil være i de mange billeder, vil en snæver, fælles farveskala betyde, at billederne alligevel fremstår som et hele.

Under arbejdet med at male symbolerne snakker præsten med konfirmander om det symbol, som netop *de* har valgt/fået. Det er interessant at se, hvordan disse samtaler sætter sig og gør ordene i Trosbekendelsen konkrete og frem for alt: begribelige. Både dem, de selv har haft at arbejde med, og de andres.

I tilgift har konfirmandstuen fået en udsmykning, der er smuk, illustrativ og vækker interesse og nysgerrighed også hos de voksne.

THE MATRIX

- en virtuel billedbibel

Tekst: Christina Smith,
skole-kirke@skole-kirke.dk



Filmen *The Matrix* er for længst blevet kult blandt unge. Det skyldes ikke bare, at filmen er banebrydende rent teknisk, og at den med sine mange prisbelønnede specialeffects og lækre billedkompositioner har sat en helt ny standart indenfor filmmediet. Det skyldes i høj grad også filmens handling: en moderne lignelse, der udfordrer sit publikum til at se livet og tilværelsen i et helt nyt perspektiv. Keanu Reeves har rollen som den cypermoderne Kristus - alias Thomas Anderson alias Neo alias The One - der ofrer sig selv i kampen for at frelse menneskene fra den illusion, som *The Matrix* har fået dem til at tro, er livet.

Intet i *The Matrix* er overladt til tilfældighederne - heller ikke navnene. Og meget ofte har de endda mere end én betydning. På de følgende sider bringes en oversigt over de mest centrale person- og stednavne i filmen samt mulige fortolkninger af, hvad de betyder.

Se filmen! Alene, sammen med konfirmander, sammen med elever i udskolingen, igen og igen! Og se, hvordan den hele tiden udvikler sig for øjnene af sine tilskuere og åbenbarer stadig flere og flere bibelske fortællinger for hver gang, man ser den...!

Johannes 20,24-29

Thomas, også kaldet Didymos, en af de tolv, havde ikke været sammen med dem, da Jesus kom. De andre disciple sagde til ham: »Vi har set Herren.« Men Thomas sagde til dem: »Hvis jeg ikke ser naglemærkerne i hans hænder og stikker min finger i nagemærkerne og stikker min hånd i hans side, tror jeg det ikke.« - Otte dage efter var hans disciple atter samlet, og Thomas var sammen med dem. Da kom Jesus, mens dørene var lukkede, og stod midt iblandt dem og sagde: »Fred være med jer!« Derpå sagde han til Thomas: »Ræk din finger frem, her er mine hænder, og ræk din hånd frem og stik den i min side, og vær ikke vantro, men troende.« Thomas svarede: »Min Herre og min Gud!« Jesus sagde til ham: »Du tror, fordi du har set mig. Salige er de, som ikke har set og dog tror.«

Matthæus 12,30

Jesus sagde:
»Den, der ikke
er med mig,
er imod mig.«



Luke 7,20

Are you the One,
or are we to wait
for another?



Matthæus 26,14-16

Da gik en af de tolv, han, som hed Judas Iskariot, til ypperstepræsterne og sagde: »Hvad vil I give mig for at forråde ham til jer?«

De talte tredive sølvpenge op til ham. Og fra da af søgte han en lejlighed til at forråde ham.

2. Kor. 11,13-15

De er falske apostle, troløse arbejdere, der giver sig ud for at være Kristi apostle. Og det er intet under. Satan selv giver sig jo ud for at være lysets engel.

Så er det ikke mærkeligt, når også hans tjenere giver sig ud for at være retfærdige tjenere. Det skal gå dem efter fortjeneste...

Siraks bog 15,14-15.17

Herren skabte mennesket i begyndelsen og overlod det til dets frie vilje. Hvis du vil, kan du holde budene, at vise troskab er et spørgsmål om at vælge. Foran sig har mennesket livet og døden; det, han vælger, får han.



P E R S O N - N A V N E

THOMAS ANDERSON

- THOMAS = den discipel, der tvivlede på, at Jesus virkeligt var vendt tilbage fra de døde
- THOMAS = forfatter til Thomas-evangeliet (apokryf)
- ANDERSON = Son of Man, Menneskesøn

NEO = anagram > ONE > EON

- NEO = Den nye
- (The) ONE = Den ene (eneste ene)
- EON = Æon, tidsalder, epoke

MORPHEUS = flere tolkningsmuligheder:

- MORPHEUS = iflg. græske mytologi drømmenes gud
- *eller* navnet sammensat af ORPHEUS og MORS, -TIS
 - ORPHEUS = ...i underverden
 - MORS, -TIS = Død
- *eller* MOPΦH = Det, som kun *synes* at være; det tilsyneladende

TRINITY = Trinitet; treenighed; den treenige Gud

AGENT SMITH = nærmest en massebetegnelse; jfr. dæmonernes antal, som er uendeligt.

CYPHER = sammensat af CYPHER og CIFRE

- CYPHER = jfr. virtual reality, cyper space
- CIFRE = i.e. talcifre, jfr. blodpenge
- Bemærk hans "agentnavn": Mr. Reagan...!
en skuespiller foregiver at være en anden end den, han/hun virkelig er
- Prøv også at sætte LU- foran CYPHER > Lucifer!

DOZER og TANK = brødre - og de to eneste, der er født(!) som frie mennesker, har ironisk nok navne som maskiner

APOC = forkortelse af APOCALYPSE d.v.s. dommedag

CHOI = lydlighed med engelsk CHOISE d.v.s. valg

DUJOUR = sammensat af fransk DU JOUR d.v.s. dagens

Tilsammen symboliserer parret CHOI og DUJOUR (ét af) filmens gennemgående tema(er):

Det daglige valg mellem godt og ondt - og mellem tro og vantro!

MOUSE = ingen computer(verden) uden mus! Mouse er desuden meget lille.

SWITCH = ...og ingen computer(verden) uden en tænd-/sluknap. Switch optræder desuden altid i hvidt (>< sort) i den virtuelle virkelighed.

ANDRE NAVNE

(Hotel) HEART OF THE CITY = kampen mellem godt og ondt foregår i hjertet

(Room) 101 = ONE O ONE; hér bor The One...

- TALLENE 0 og 1 = computersproget består udelukkende af 0'er og 1'ere (binære tal).

(Room) 303 = filmen begynder i Room 303; hér dør Neo også til sidst - og genopstår fra de døde...

- TALLET 3 = "på tredje dag opstanden fra de døde!"

ADAM STREET BRIDGE = mødested (underforstået: mellem de to verdener)

- ADAM = menneske

NEBUKANEZZAR = Babylonisk konge (605-562 f.Kr.), som i flere omgange belejrede og til sidst også besejrede Jerusalem, hvorefter han førte jøderne bort til et liv i eksil / fangenskab (det babyloniske fangenskab).

ZION = flere tolkningsmuligheder:

- Det hellige bjerg med Salomos Tempel (i Jerusalem)
- Den hellige by d.v.s. selve Jerusalem
- Den himmelske by; det "ny Jerusalem"



VÆRD AT VIDE:

Filmen *The Matrix* blev sidste år frikøbt til brug i den kirkelige undervisning og formidles via Religionspædagogisk Center (www.rpc.dk).

Folkekirkens Undervisning og Skoletjeneste i Randers (www.fusr.dk) har udarbejdet et undervisningsmateriale til brug i de ældste klasser.

The Matrix Reloaded - Genkomsten - har i skrivende stund netop haft premiere (21. maj), og til efteråret 2003 kommer den sidste i Trilogien *The Matrix*.

M A T R I X

- samtaleark for de ældste elever

MESCALIN

hallucinogen; bestanddel af peyote kaktussen, som blev brugt af centralamerikanske indianere ved deres ceremonielle aktiviteter. I dag fremstilles mescaline syntetisk under navnet 2-CB. På det illegale narkotikamarked bliver 2-CB desuden solgt som piller under betegnelsen XTC eller Extacy. Hvor mescaline giver mennesker en kunstig og falsk virkelighedsoplevelse, tilbyder Morpheus en helt anden pille: Sandhedens...



Lewis Carroll: "Alice in Wonderland"

findes også med andre originaltitler: "Alice's Adventures in Wonderland" & "Alice's Adventures under Ground"

Lewis Carroll er pseudonym for Charles Lutwidge Dodgson født 27. januar 1832 i England og døde 14. januar 1898.



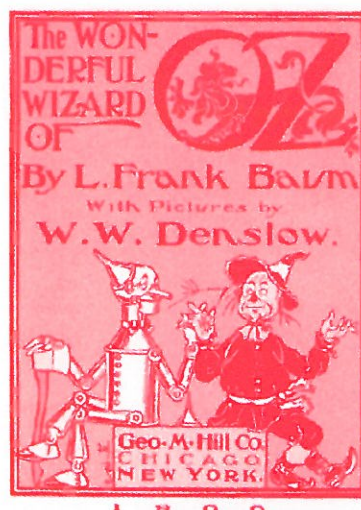
"The doors of perception"
by Aldous Huxley

The doors of perception quickly became somewhat of a cult book when it was released in 1954.

Jim Morrison used it for inspiration when he needed a good name for his group, and they became The Doors.



For the beat generation, Aldous Huxley was a must-read.



ENDNU SER VI I ET SPEJL, I EN GÅDE, MEN DA SKAL VI SE
ANSIGT TIL ANSIGT. NU ERKENDER JEG STYKKEVIS, MEN DA
SKAL JEG KENDE FULDT UD, LIGESOM JEG SELV ER KENDT
FULDT UD.

SÅ BLIVER DA TRO, HÅB, KÆRLIGHED, DISSE TRE.
MEN STØRST AF DEM ER KÆRLIGHEDEN.

Paulus' 1. brev til menigheden i Korinth

I Apollons tempel i det gamle Grækenland stod der over døren:

»KEND DIG SELV«

...og det står der også over køkkendøren hos Oraklet.

Ordene i det gamle, græske betyder noget i retning af: »Erkend dig selv som menneske i forhold til guderne (Gud)«. Eller som danskeren A.B. Drachmann skrev: »Kend livet og din egen stilling i det; husk at al menneskelig lykke og storhed er usikker og forgængelig, og lev der efter. Erkendelsen af sandheden faldt for grækerne ubevidst sammen med anerkendelsen af den.«



...undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til Dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til Himmels, siddende ved Gud Faders, den Almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde.

...historien om Neo begynder med, at Helligånden (Trinity) kommer til ham, han "fødes", pines, dør - og "opstår" igen i Room 303. Ved filmens slutning ser vi ham fare til himmels, hvorfra han skal komme i The Matrix - Reloaded.



TAROT: Ypperstepræstinden

Man kalder også dette kort for den Kvindelige Pave. Det skyldes sandsynligvis den mytiske Pave Johanne, hvis historie blev fortalt i det 13. årh. af en fransk forfatter, Stephen af Bourbon og gentaget i adskillige variationer senere. Ifølge én version var hun en engelsk pige som forelskede sig i en munk og klædte sig som en mand for, at kunne være sammen med ham uden at vække opmærksomhed. Efter at han var død rejste hun til Rom, stadig forklædt som en mand og blev præst. Hun kom hurtigt frem i Kirken, blev udpeget som kardinal og i 855 valgt til Pave som Johannes VIII. Uheldigvis var hun gravid og døde, da hun pludselig fødte på trappen til St. Peterskirken.

'Kvinde Paven' er også GNOSIS, den intuitive viden om Gud. Den er ikke frembragt ved fornuften, men ved inspiration og indsigt og intuitionen der almindeligvis opfattes som en feminin gave. Hun er Kirken eller Kristi mystiske Brud, som gør historien om Pave Johanne mere relevant. Hun et symbol for Kabbala'en og for indvielsen til mysterierne.

(Fortsat fra side 7)

Jeg har valgt ét billede ud af hver billedserie, som jeg vil behandle nærmere her.



Efterår: SKABELSEN

Her har vi et billede, som er en mosaik fra den store Monreale kirke tæt ved Palermo på Sicilien. Den er udført i 1100-tallet, formentlig af byzantinske kunstnere, men for en af de normanniske, katolske konger over øen.

Billedet kan naturligvis bruges til at fortælle om, hvordan Gud blæser liv i det første menneske, Adam. Men samtidig viser det meget tydeligt, ved ligheden mellem Adams og Guds ansigt, at mennesket er skabt i Guds billede.

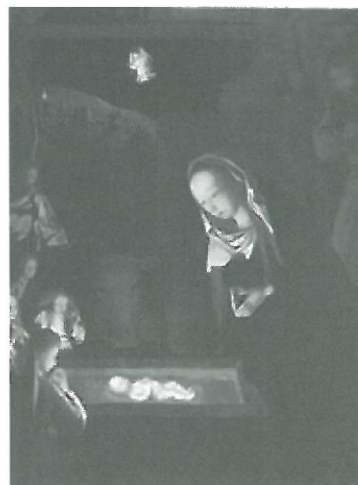
Og hvordan ser Skaberen så ud? Ikke som den hvidskæggede gamle mand, man somme tider ser på nyere billeder, men med et ansigt, som til forveksling ligner Jesus'. Det vil så naturligt føre til en samtale om treenighedsbegrebet, om hvorledes faderen og sønnen (og Helligånden, som blæses i menneskets næsebor) i virkeligheden er eet.

I baggrunden ses de nys skabte dyr. Derved sættes det første menneskes levendegørelse i forlængelse af Guds øvrige skaberværk. At der i skildring og indskrift trækkes på begge skabelsesberetninger kan føre til drøftelser om Bibelens tilblivelse.

Jul: FØDSLEN

Dette nederlandske renæssancemaleri viser os tilsyneladende på helt traditionel vis det julemotiv, vi alle kender, med Maria og barnet, koen og æslet i stalden julenat. Men der er noget usædvanligt ved billedet. Lyset kommer nemlig fra barnet. Det lille barns guddommelighed træder netop frem ved, at det er dét, der er lyskilden. På denne måde bliver det overfladisk betragtet naive billede teologisk raffineret. Det fortæller os noget, man kunne bruge mange ord på.

Billedet kan yderligere danne udgangspunkt for samtaler om, hvordan omstændighederne egentlig var omkring Jesu fødsel. Oversættelsesproblematik som om Herberget var en kro eller bare den øvre etage i et normalt beboelseshus kan tages op. Ligesom symbolske tydinge af oksen og æslet som hhv. jødefolket og hedningerne fører til spørgsmålet om, hvad symbolik egentlig er for noget.





Forår: OPSTANDELSEN

Billedet er malet af en 7. klasse og har fungeret som altertavle i Højde-vangskirken. Motivet ses her fra en helt overraskende vinkel: Inde fra graven. Det er virkelig en personlig tilegnelse af opstandelsessituationen, som det må have set ud med Jesu øjne.

Billedet er et eksempel på, at elevernes manglende forudgående kendskab til traditionen kan føre til, at de ser på begivenhederne med friske øjne.

Netop heri ligger udfordringen til undervisningen af børn og unge (og såmænd også mange af deres forældre) i dag: At de gamle historier kan frembringe nye og spændende billeder hos dem.

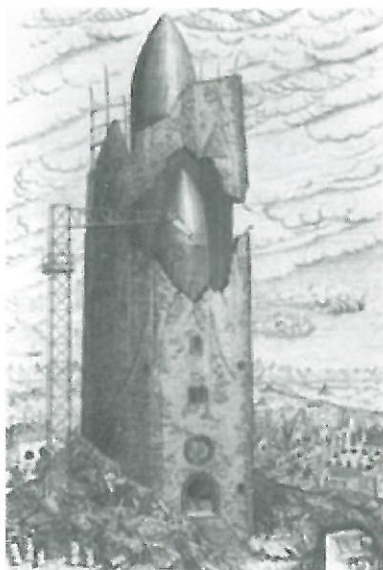
Billedet her kan bruges som udgangspunkt f.eks. for en samtale om vidnesudsagn og tradition. Hvordan de forskellige versioner af opstandelseshistorien er opstået, og hvordan der også hos evangelisterne er blevet dannet forskellige billeder, som de så har omsat i ord. Ganske som vi mennesker kan opfatte det samme forskelligt, uden at det derfor behøver at være forkert. Vi lægger bare vægten forskellige steder.

Man kan i denne sammenhæng inddrage tavlens nedre del: Opfattelsen af korset som både en raket og en tom grav, der sprænger hul i himmelen, symboliseret ved en sol. Også her er det nærliggende at tale om symboler, vore egne og fortidens.

**Netop heri ligger udfordringen til undervisningen
af børn og unge i dag
(og såmænd også mange af deres forældre):**

**At de gamle historier kan frembringe
nye og spændende billeder hos dem.**

Lad mig slutte af med det i øjeblikket nok mest aktuelle billede. Det er udstillings-serien "Efterår", som med sit vidtspændende indhold var den største udfordring at sammenstille:



Efterår: BABELSTÅRNET

Dette japanske billede af bygningen af Babelstårnet rummer et foruroligende indre: Et kæmpemæssigt moderne missil! Et gammeltestamentligt motiv sat ind i en moderne forståelsesramme.

Billedet stammer fra 1987, altså fra et af den Kolde Krigs sidste år, men kan også sættes ind i helt aktuelle sammenhænge som terrorangrebet mod World Trade Center og Pentagon 11. september 2001 samt krigen mod Saddam Husseins regime i Irak i 2003.

Det bibelske babelstårn kommer jo af Babel eller Babylon, og tårnets indhold kan symbolisere de skjulte masseødelæggelsesvåben, der var argumentet for at starte krigen. Eller til at symbolisere den skæbne, symbolerne på menneskelig forfængelighed ofte får.

Og så stammer billedet fra et af kristendommens marginalområder - med en helt anden kultur og med de frygtelige erfaringer for de moderne ødelæggelsesvåbens virkninger, som atombomberne mod Hiroshima og Nagasaki i 1945 står for. Et udtryk for, hvad der kan ske, når mennesket selv forsøger at optræde som Skaberen.

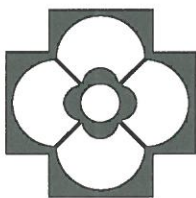
Det er derfor med velberåd hu, at denne efterårsserie om "Skabelse – Høst og Evighed" slutter med en – i øvrigt også asiatisk – skildring af Fadervor med sin afsluttende bekendelse til Gud som den evige skaber, frelser og hersker.

**Billedet fortæller os noget,
man kunne bruge mange ord på.**

Her slutter vores temanummer om, hvordan Kirken Underviser - i billeder. De mange flotte billeder, som illustrerer Anne-Mette Gravgaards artikel om "De magiske billeder", kan alle ses i farver på Kirkefondets hjemmeside: www.kirkefondet.dk.

Besøg også Kirken Underviser's hjemmeside: www.kirken-underviser.dk.

På gensyn i næste nummer af Kirken Underviser (august/september 2003), hvor det handler om Børn og Gudstjeneste.



TEOLOGISK PÆDAGOGISK CENTER LØGUMKLOSTER

(Præstehøjskolen / Folkekirkens Pædagogiske Institut)

Kirkeallé 2, DK-6240 Løgumkloster / Telefon 74 74 32 13 / Telefax 74 74 50 13

E-mail: tpc@km.dk

Hjemmeside: www.locus-dei.dk

Indledende konfirmationsforberedelse , begynderkursus 1

To sammenhængende kurser for kirkelige medarbejdere – præster, sognemedhjælpere og andre undervisere, samt lærere – fra sogne, som overvejer at etablere, eller samme år har påbegyndt indledende konfirmationsforberedelse.

Ved lektor Finn Rosenberg.

- 18. august – 22. august 2003 (1) og
- 12. januar – 14. januar 2004 (2)

Nordisk mediekonference

For en indbudt gruppe, et antal pladser vil dog være til rådighed for almen søgning.

Ved lektor Marie K. Monrad i samarbejde med Folkekirkeligt Mediesamarbejde.

- 27. august – 29. august 2003

Børnelitteratur og kristendom

For præster, sognemedhjælpere og andre kirkelige medarbejdere.

Ved lektor Marie K. Monrad.

- 8. september – 12. september 2003

Folkekirke, massemedier og informationssamfund

For præster og andre interesserede.

Ved pastor og ph.d.-studerende Inger Lundager.

- 8. september – 12. september 2003

Kristendomsformidling for unge gennem fortælling, undervisning og drama

For lærere på efterskoler.

Ved rektor Eberhard Harbsmeier.

- 22. september – 26. september 2003

Kirkehistoriske hovedskikkelser i konfirmationsforberedelsen

For præster, sognemedhjælpere og andre kirkelige medarbejdere, som arbejder med konfirmationsforberedelse.

Ved lektor Marie K. Monrad.

- 20. oktober – 24. oktober 2003

Opfølgningskursus for sognemedhjælpere.

For sognemedhjælpere, som har deltaget i hele kursusrække I, II eller III.

Ved lektor Marie K. Monrad.

- 10. november – 14. november 2003

Stiftskurser om emnet "Credo": Dogmatik og didaktik, lære og læring.

Fire moduler om tros lære og kateketik; for præster og andre kirkelige medarbejdere. Ved rektor Eberhard Harbsmeier og lektor Hans Vium Mikkelsen.

1. – 2. september 2003	Haderslev stift	22. – 23. september 2003	Århus stift
3. – 4. september 2003	Roskilde stift	24. – 25. september 2003	Aalborg stift
8. – 9. september 2003	Helsingør stift	29. – 30. september 2003	Fyens stift
10. – 11. september 2003	Lolland-Falster stift	1. – 2. oktober 2003	Ribe stift (på TPC)
15. – 16. september 2003	København stift	13. november 2003	Bornholm
17. – 18. september 2003	Viborg stift	14. – 15. november 2003	Sydslesvig (på TPC)

Indledende konfirmationsforberedelse , begynderkursus 2

For deltagerne fra kurset august 2003 (se ovenfor). Ved lektor Finn Rosenberg.

- 12. januar – 14. januar 2004

Religionspædagogisk seminar: Hvad er religion?

Religionsbegrebet i tværfaglig belysning: teologisk, psykologisk, filosofisk, sociologisk pædagogisk.

For præster, pædagoger, teologistuderende og lærere. Ved rektor Eberhard Harbsmeier.

- 26. – 30. januar 2004

Oplysninger om program og om de enkelte kurser
fås ved henvendelse til TPC.
Ansøgningsfrist: 3 måneder før kurset.



Anmeldelser



Ania og Adamo

Materiale om mission til 9-12 årige

Folkekirkens Mission i samarbejde med Teologisk Pædagogisk Center Løgumkloster og Foreningen af Sognemedhjælpere.

Idéhæfte (24 sider), 4 transparenter, diasserier og lydbånd. Kan bestilles hos Folkekirkens Mission - se www.folkekirkensmission.dk/aniaogadamo.

Materialet er blevet til på baggrund af erfaringerne med det kirkepædagogiske projekt "Konfirmand Aktion".

Gennem en årrække har Teologisk Pædagogisk Center Løgumkloster (tidligere: Folkekirkens Pædagogiske Institut) samarbejdet med Folkekirkens Mission og Folkekirkens Nødhjælp om projektet "Konfirmand Aktion". Projektets formål har været at profilere emnerne *mission* og *diakoni* bedre i konfirmationsforberedelsen, dels ved at tilbyde sogne besøge af gæstelærere fra kirker i Afrika og Asien, dels ved at tilbyde forslag til undervisnings- og indsamlingsaktiviteter (heraf navnet Konfirmand AKTION).

Emnerne "mission og diakoni, eksemplificeret med besøg og indtryk fra kirker i den tredje verden" er ikke kun centralt for de unge i konfirmandstuerne. Når en stadig stigende del af landets børn (p.t. 20.000 om året) deltager i indledende konfirmationsforberedelse, når de er i 9-10 års alderen, kunne emnerne mission, diakoni og møde med kristne fra andre verdensdele også være spændende og relevante for denne aldersgruppe. Dåbsoplæring handler ikke kun

om at få øje på sin egen kirke, men også om at se Guds Riges enorme og inspirerende variationsmuligheder rundt om i alle verdens kirker.

En arbejdsgruppe med deltagere fra Folkekirkens Mission, fra Teologisk Pædagogisk Center Løgumkloster og Foreningen af Sognemedhjælpere har udsendt et materiale, der kan bruges til *indledende konfirmationsforberedelse*, men da også til arbejdet i kirkelige børneklubber og kirkelige børne- og ungdomsorganisationer. Materialets målgruppe er børn i alderen 9-12.

Materialet bygger sine undervisningsideer op omkring *to afrikanske børn*, Ania fra Madagascar og Adamo fra Mali. Tekst og billeder belyser børnenes liv, og suppleres med forslag til lege, sange og aktiviteter – hvad med at fremstille "mofomenakely" (madagassiske æbleskiver)? Lækkerbidskan!

Idéhæftet indeholder nogle korte afsnit, som underviseren kan bruge som afsæt til at fortælle om, hvad mission og missionær er for noget. Plus nogle enkle fakta fra de to afrikanske lande.

Idéhæftet og transparenterne kan købes, men for ikke at fordyre materialet unødigt, er det tanken, at diasserierne og lydbåndene kan lånes af de sogne, der ønsker at bruge materialet i en periode.

Finn Rosenberg



Anmeldelser

På spil i kirken

Cd-rom (udviklet af Deadline Games) og undervisningsvejledning, Danmarks Kirkelige Mediecenter, 2003.

Redaktionsgruppe: Benny Aros, Helle Marie Danielsen, Elin Skoven, Hanne Toftager, Anne Birgitte Zoëga, konsulent: Ida Binderup. Bag projektet står en lang række bidragsydere, der har været med i processen kortere eller længere.



Fortrolighed med folkekirkens gudstjeneste er forudsætning for at blive konfirmeret, står der i den kongelige anordning fra 1989. Og hvordan bliver man så det? På to måder. Ved at gå i kirke og ved at lære noget om, hvad der foregår der.

Jeg tror nok, at mange præster har oplevet det samme som mig: at gennemgå gudstjenestens forløb med konfirmanderne er ikke det mest underholdende i verden. En vigtig grund til den fornemmelse er rollefordelingen: præsten er aktiv (med at formidle et ukendt, tørt stof), konfirmanderne er passive. Hvad med at *bytte roller*?

Det er, hvad der sker med den nye CD-ROM "På spil i kirken". *Konfirmanderne skal være aktive*. Det er ganske vist endnu for tidligt at forestille sig en konfirmandstue med en PC pr. konfirmand, men efterhånden har de fleste konfirmander adgang til en PC i fritiden. Ideen med det hele er, at konfirmanderne skal blive så optaget af cd-rommen, at de ikke kan lade være med at *bruge den derhjemme*.

Og så skal de snakke med præsten og de andre konfirmander om det,

de nåede frem til – og få udleveret password, så de kan fortsætte med næste del af spillet.

Teknikken skal altså *ikke erstatte dialogen i konfirmandstuen, men supplere den*.

Er det ønskedrømme? Nej, jeg har testet cd-rommen på en af de unge, den er beregnet til. Jeg foreslog min datter, der snart skal konfirmeres, at se lidt på cd-rommen. Uden at anbefale og overtale. Hun fik hurtigt en veninde med, og de sad klistret til skærm og mus i 8 timer. "Det er et godt spil", sagde de anerkennende.

Strengt taget er der ikke tale om et spil, men om et undervisningsforløb, der har spillets karakter. Når "spillet" begynder, kommer du ind i et stort, flot kirkerum. Du skal så vælge en pige eller dreng som din repræsentant, og så går – eller løber – du rundt i kirken, ned i krypten, op på pulpituret.

En gang imellem er der et lysglimt, og når du klikker med musen, får du informationer om det, din figur står ved siden af – en genstand, et billede, en person.

Sommetider ser du en lysende sky, og når du træder ind i den og klikker med musen, bliver du præsenteret for noget nyt, som du skal forholde dig til. Fx: Hvad er en motet? Du får nogle valgmuligheder; og hvis du vælger rigtigt, så udleveres et spillekort, der symboliserer et led i gudstjenesten. Det sættes op på et spillebord, og efterhånden får du samlet en række kort, der skal stå i den rigtige rækkefølge. Til sidst kan du få afspillet hele det forløb, du er nået frem til.

Det er ganske *underholdende*. Tænk at traditionens tunge gods kan opleves så let og så tiltrækkende. Du er på *opdagelsesrejse, ikke på stropetur*! Der er ingen tvivl om, at indlæringen af en lang række facts er mere *effektiv*, når konfirmanden selv er aktiv på denne måde. Og den bevægelige figur gør, at det ikke virker for langtrukket – selv om der i sagens natur ikke er tale om et action-spil.

Jeg må sige, at jeg selv fandt det morsomt, selv om min datter som tilhørende trykknapp-, pc- og internetgenerationen var kvikkere til at finde ud af spillets finesser end jeg var!

(Fortsættes på side 27)

(Fortsat fra side 26)

Der er *fire afdelinger* ("levels") folkekirkens almindelige gudstjeneste med dåb og nadver, et bryllup, en begravelse og endelig en ungdomsgudstjeneste, hvor det er mange valgmuligheder.

Cd-rommen kunne på den måde være basis for konfirmationsforberedelsen i den fase, hvor præsten satser på at gennemgå det, der sker i kirken. Måske fordelt over 4 "gange".

To tilhørende vejledninger for underviseren – en kort og en mere udførlig – giver et grundigt over-

blik over indhold, formål og teknik i det alt sammen. Virkelig en god hjælp.

Cd-rommen kan i øvrigt kobles sammen med *internettet*. Det knyttes en hjemmeside til projektet, hvor der vil være nye undervisningsideer, chattes med skiftende personer osv. Det er dog kun et tilbud – men et rigtigt spændende tilbud i en tid, hvor det "interaktive" er et vigtigt, ja nødvendigt element for pædagogiske processer.

Det har utvivlsomt været en kæmpeopgave for alle de implicerede at

få dette projekt på plads. Havde der været nogle flere millioner til rådighed, kunne det have været endnu mere "fancy", men det er et produkt, der er på et godt teknisk niveau. Det er både underholdende og oplysende, gedigent og øje-åbnende.

Held og lykke ude i konfirmandstuerne – og i konfirmandhjemmene. Gid der må komme mere af den slags. Det er på høje tid, at konfirmanderne kommer på spil i kirken på denne måde.

Finn Rosenberg

Hvad tror du på?

Video af journalist Mikkel Skovsbo, Bugatti Film og TV, Hobro.
(20 minutter)

Hvad tror du på? er navnet på en video om børns tro, tilrettelagt for børn og unge.

Produktionen er støttet af Undervisningsministeriet, Indenrigsministeriet, Kirkeministeriet og Oplysningsrådet.

Hensigten med produktionen har bl.a. været at fremme viden, forståelse og tolerance (udgivet i FN-året mod racisme og intolerance).

I filmen møder vi fire unge i 9-14 års alderen: en katolik, en muslim, en jøde og en fra Pinsekirken. Filmen er en oplysnings- og inspirationsfilm, der lader de unges opfattelser af verdens mening og sammenhæng, liv, død og hvad der sker bagefter.

Det er fire tiltalende børn/unge, vi møder i filmen. De fremlægger

deres synspunkter enkelt og åbent. Den kan være god som øjen- og samtaleåbner i mange sammenhænge.

Jeg prøvede at lade min datter, der er i konfirmandalderen, se den, og hun var meget optaget af dette møde og andres opfattelser.

Hun mente umiddelbart, at der åbenbart måtte være noget rigtigt i alle de opfattelser, hun havde hørt! Og selv om hendes reaktion er tids- og alderstypisk, så havde jeg da svært ved at modsige hende.

Selv om jeg nok så meget hører hjemme i en kirke, der ved, hvem, der er sandheden, vejen og livet, og ved det på en meget præciseret måde....

Finn Rosenberg

Kirken Underviser

- ♦ er et tidsskrift til inspiration for alle i kirkens forskellige former for undervisning,
- ♦ praktisk hjælp til det pædagogiske arbejde i menigheden og det kirkelige børne- og ungdomsarbejde,
- ♦ undervisningsmodeller til brug for børn, unge og voksne,
- ♦ forslag til andagter og gudstjenester,
- ♦ teologisk-pædagogisk information,
- ♦ anmeldelser og omtale af nye undervisningsmaterialer og litteratur med relevans for det pædagogiske arbejde i kirke og menighed.

UDGIVET AF

Kirkefaglig Videreuddannelse:

Diakonissestiftelsen

Peter Bangs Vej 1

2000 Frederiksberg

tlf: 38 38 41 20

www.kirkefaglig-videreuddannelse.dk

MÅLSÆTNING:

Målsætningen for Kirkefaglig Videreuddannelse er at uddanne diakonale og religionspædagogiske medarbejdere, der ud fra kirkelig faglighed kan indgå som inspiratorer, iværksættere og ledere i kirkens arbejde.

REDAKTION:

Christina Smith (ansv.) samt Ruth Bjerrum, Kristian Brogaard, Christiane Gammeltoft-Hansen, Lars Højland, Inger Hørup og Anna Johnsen.

Sats og layout: Christina Smith

Tryk: Clemens Trykkeri, Aarhus

ABONNEMENT:

Kirken Underviser c/o Unitas Forlag

Valby Langgade 19

2500 Valby

Tlf. 36166481

E-mail: forlag@unitas.dk

Eller klik ind på:

www.kirken-underviser.dk

ISSN: 1602-2785

Forsidebillede:

Ligklædet fra Torino

Verdens eneste billede af Jesus fra Nazaret... eller et dygtigt falskneri?

